

PROCÉS PARTICIPATIU DE L'ESTRATÈGIA I DE LA LLEI DE BIODIVERSITAT I PATRIMONI NATURAL

INFORME SINTÈTIC DE RESULTATS

SETEMBRE DE 2009

Coordinació

 Generalitat de Catalunya
**Departament de Medi Ambient
i Habitatge**

 Generalitat de Catalunya
Departament d'Interior,
Relacions Institucionals i Participació
**Direcció General
de Participació Ciutadana**

Redacció

www.x3ea.com

ÍNDIX DE CONTINGUTS

1. Introducció i metodologia	3
1.1. Antecedents	3
1.2. Objectius del procés participatiu	3
1.3. Funcionament del procés participatiu i de les sessions de debat	4
1.4. Perfil dels participants	6
1.5. Nombre i tipus d'aportacions	8
2. Aportacions de caràcter general	9
2.1. Les amenaces per al patrimoni natural de Catalunya	9
2.2. Els reptes i mesures que ha d'afrontar la nova llei	10
3. La implicació social en la conservació del medi natural	13
3.1. El paper dels propietaris de finques, la ciutadania i les empreses	13
3.2. Entitats de conservació de la natura i de custòdia del territori	14
3.3. La declaració i gestió d'espais naturals protegits: una visió social	14
4. Els efectes de les polítiques sectorials sobre el medi natural	15
4.1. Integrar la conservació de la natura en les polítiques sectorials	15
4.2. Ordenació del territori, infraestructures, i lleure i turisme	16
4.3. Les polítiques d'aprofitament de recursos naturals	16
5. Pràctiques agràries i conservació de la natura	17
5.1. Agricultura i biodiversitat. Avançar cap a l'entesa	17
5.2. Promovent el vincle natura - agricultura	18
5.3. Assessorar i informar la pagesia per facilitar la implicació en la conservació	18
6. Els instruments econòmics per conservar la natura	19
6.1. Fiscalitat i conservació de la biodiversitat	19
6.2. Pagament pels serveis ambientals	20
6.3. Fons econòmic per conservar el patrimoni natural	20
7 . Bibliografia	21

1. INTRODUCCIÓ I METODOLOGIA

Aquest informe és un recull sintètic dels resultats del procés participatiu vinculat a l'elaboració de l'Estratègia i de la Llei de biodiversitat i patrimoni natural. En el primer capítol s'explica el procés participatiu que s'ha dut a terme, tant pel que fa a la metodologia utilitzada com a les persones que hi han pres part i les aportacions que han fet. El **capítol 2** recull una sèrie d'aportacions de caràcter general en relació amb l'Estratègia i la Llei de biodiversitat i patrimoni natural, recollides a través de formularis. Els **capítols 3, 4, 5 i 6** recullen les aportacions rebudes en les quatre sessions que han estructurat el procés participatiu.

L'informe complet de resultats es pot trobar a l'espai web del procés, o bé demanar-lo a la Direcció General de Participació Ciutadana.

1.1. Antecedents

Els darrers anys, el Departament de Medi Ambient i Habitatge (DMAH) de la Generalitat de Catalunya ha estat treballant en l'elaboració i aprovació d'una llei que posi al dia el marc legal vigent de protecció del medi natural a Catalunya, i en una estratègia de conservació del patrimoni natural i la biodiversitat.

L'any 2005 van tenir lloc unes jornades a la Universitat de Girona on es van presentar els continguts essencials de la Llei i representants de diferents sectors van aportar el seu punt de vista¹.

Posteriorment, el Pla interdepartamental de participació ciutadana 2008-2010 de la Generalitat de Catalunya, coordinat per la Direcció General de Participació Ciutadana (DGPC) del Departament d'Interior, Relacions Institucionals i Participació (DIRIP), va preveure que el DMAH acompanyés l'elaboració de l'estratègia i l'Avantprojecte de llei de conservació del patrimoni natural i la biodiversitat d'un procés participatiu.

En aquest sentit, el principal procés participatiu previst pel Pla interdepartamental de participació ciutadana 2008-2010 va ser la realització d'una sèrie de sessions de debat, distribuïdes pel territori català, per discutir aspectes d'especial rellevància, tant de la Llei com de l'estratègia de biodiversitat. Amb aquestes sessions es pretenia donar veu als principals agents sectorials i territorials que tenien interessos i inquietuds en relació amb el medi natural, i era previst que anessin acompanyades d'un espai web que oferiria informació sobre el procés i que permetria recollir aportacions efectuades des de la societat civil. Això és el que s'ha fet entre els mesos d'abril i juny de 2009.

El procés participatiu per sessions no s'ha plantejat com l'únic mecanisme participatiu per tractar l'estratègia i la Llei. També s'ha previst que hi hagi reunions específiques bilaterals entre el DMAH i interlocutors clau, i la tramitació de la Llei per a l'aprovació de tots dos instruments inclourà el preceptiu període d'informació pública.

1.2. Objectius del procés participatiu

La finalitat principal del procés participatiu va ser la de generar un debat social sobre una part dels continguts de l'Avantprojecte de llei i l'Estratègia de conservació del patrimoni natural i la biodiversitat, que aportés elements de millora per a ambdós documents.

---

¹ Aquestes jornades van donar lloc a una publicació que en recollia les actes: VILA, J., VARGA, D. (2006). *La futura llei de biodiversitat-patrimoni natural*. Girona: Documenta Universitaria. Universitat de Girona

Els objectius específics d'aquest procés van ser:

- Recollir propostes per incorporar en l'Avantprojecte de Llei i en l'Estratègia per a la conservació del patrimoni natural i la biodiversitat.
- Deliberar sobre les propostes plantejades pel DMAH a la societat civil.
- Provocar posicionaments clars sobre alguns punts potencialment innovadors de tots dos instruments, per enriquir-ne els continguts.

La participació ciutadana en el procés d'elaboració de l'Avantprojecte de Llei i l'Estratègia de conservació del patrimoni natural i la biodiversitat havia d'incrementar la interacció i el diàleg dels ens públics amb la ciutadania, millorar la qualitat tècnica dels documents resultants i augmentar la qualitat democràtica del procés, tot reforçant l'interès social i la legitimitat dels dos instruments.

1.3. Funcionament del procés participatiu i de les sessions de debat

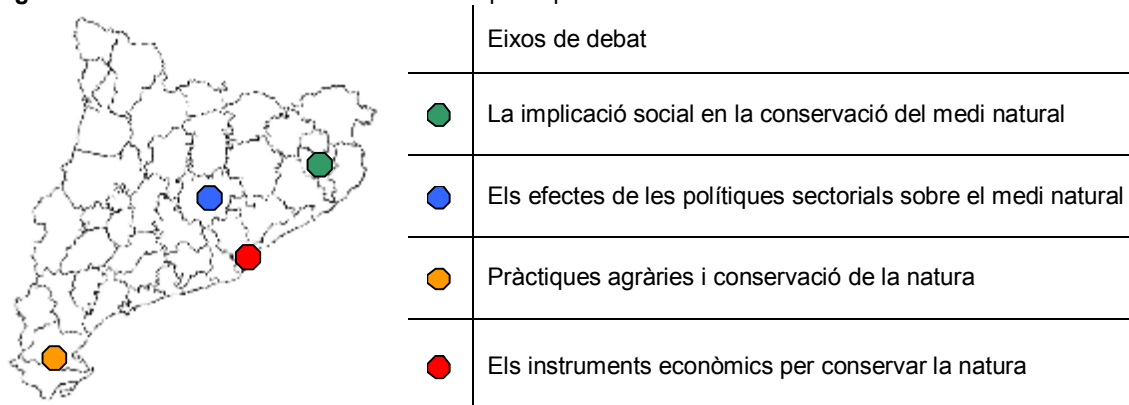
El procés participatiu es va fonamentar en quatre sessions de debat de caràcter temàtic i una sessió final de caràcter general, que va complir la funció de tancament del procés participatiu. Es va seguir el calendari següent:

La implicació social en la conservació del medi natural	28 de maig, Girona
Els efectes de les polítiques sectorials sobre el medi natural	2 de juny, Manresa
Pràctiques agràries i conservació de la natura	8 de juny, Tortosa
Els instruments econòmics per conservar la natura	16 de juny, Barcelona
Sessió de tancament	29 de juny, Barcelona

La selecció de les temàtiques a tractar responia a l'interès del DMAH per posar en discussió aspectes de la Llei i de l'Estratègia de biodiversitat i patrimoni natural que poguessin generar un cert debat social. Per això, es van triar aquells temes que poguessin suscitar més interès, i al llarg de les sessions es va incentivar que els participants es posicionessin clarament respecte a les qüestions tractades.

La distribució territorial de les sessions perseguia l'objectiu que hi participessin més agents i el màxim de diversos. En algun cas, es va seleccionar el tema en funció del territori, però mantenint una perspectiva del conjunt de Catalunya (vegeu figura 1). Els participants podien escollir assistir a tantes sessions temàtiques com volguessin. Igualment, es va incentivar que tots els participants assistissin a la sessió de tancament. Les sessions van tenir lloc en les seus dels Serveis Territorials del Departament d'Interior, Relacions Institucionals i Participació en les quatre ciutats esmentades.

Figura 1. Distribució territorial de les sessions participatives

Uns dies abans de cada sessió, els agents inscrits van rebre, com a documentació prèvia, el programa de la sessió i el qüestionari individual que s'utilitzaria durant la sessió.

Les sessions començaven amb la **benvinguda als participants** per part d'un representant dels Serveis Territorials del DIRIP en cada àmbit territorial on van tenir lloc les sessions. Tot seguit Eulàlia Comas, tècnica del Servei de Planificació i Gestió de l'Entorn Natural del DMAH, explicava en forma de ponència marc les raons i els objectius pels quals s'està elaborant l'Avantprojecte de llei de la biodiversitat i el patrimoni natural i l'Estratègia de conservació del patrimoni natural de Catalunya. Durant aquesta ponència també es plantejaven els principals aspectes temàtics que es volien abordar durant la sessió.

A continuació, els participants responien individualment les preguntes d'un **qüestionari individual** (que havien rebut uns dies abans per correu electrònic). El primer bloc incorporava tres preguntes de resposta oberta, en les quals es convidava els participants a exposar les principals amenaces, reptes i mesures que, segons ells, havien de contemplar l'Estratègia i la Llei de biodiversitat i patrimoni natural. Els altres tres blocs s'estructuraven en forma de preguntes curtes, moltes d'elles de resposta tancada (tipus test). Els tres blocs tractaven qüestions diverses relacionades amb la temàtica de la sessió.

Fotografia 1. Participant omplint el qüestionari individual, a la sessió que va tenir lloc a Girona

Un cop omplerts els qüestionaris individuals, començava el **treball en grups**: en cada sessió es creaven tres grups per debatre sobre diversos aspectes tractats en els tres blocs específics del qüestionari individual. Els participants podien fer servir el qüestionari com a "guió" per argumentar el seu posicionament davant dels altres companys dels grups. Com a dinàmica participativa es va utilitzar la tècnica del carrusel, una metodologia recomanada per la Unió Internacional per la Conservació de la Natura (UICN); d'aquesta manera cada grup de treball 'passava' per totes 3 qüestions, i les debatia.. Es va procurar que els grups presentessin una composició diversa, tant pel que fa a la tipologia d'agents representats, com pel que fa a qüestions d'edat i gènere.

Per últim, els dinamitzadors de cada grup posaven en comú els principals **resultats obtinguts** i s'obria un darrer **torn de paraula** en un format de debat plenari. D'aquesta manera, el treball deliberatiu es compartia, al final de les sessions, amb la resta de grups, per tal de contrastar els diversos punts de vista recollits.

Un cop realitzades les quatre sessions temàtiques, es va dur a terme la **sessió de tancament**, que va servir per explicar un resum de tot el procés i donar a conèixer els principals resultats obtinguts en cada sessió de debat. En aquesta sessió els responsables tècnics del DMAH van valorar succintament les aportacions efectuades en les sessions de debat temàtiques. Aquesta sessió també va contenir una breu fase de debat en la qual els participants van opinar sobre el conjunt del procés.

La sessió de tancament també va servir per explicar els passos a seguir a partir del procés participatiu, i la tramitació prevista per a la Llei de biodiversitat i patrimoni natural, que també inclourà nous instruments participatius (trobades dels responsables del DMAH amb diverses institucions, i els tràmits d'informació pública preceptius).

Fotografia 2. Exposició a càrrec de Salvador Grau, cap del Servei de Planificació i Gestió de l'Entorn Natural del Departament de Medi Ambient i Habitatge

D'altra banda, el DMAH va habilitar un espai web² per donar suport al procés i que incloïa tota la informació d'interès associada a les sessions de debat, inclosos els qüestionaris específics. Acabades les sessions, s'hi van anar penjant les actes corresponents.

Figura 2. Pàgina d'inici del web creat per al procés, allotjat al web del DMAH.

Aquest web es mantindrà operatiu un cop finalitzat el procés participatiu, i quan es disposi d'un document de retorn³, aquest podrà ser divulgat a través d'aquest mateix web. El web també podrà informar dels successius tràmits d'elaboració de la Llei.

1.4. Perfil dels participants

El procés participatiu anava dirigit a representants d'entitats rellevants del territori potencialment vinculades a l'Avantprojecte de llei i a l'Estratègia de conservació del patrimoni natural i la biodiversitat.

Es va procurar maximitzar la diversitat i representativitat dels participants en totes les sessions de debat. Per això, es van identificar organitzacions dels sectors agroramaders i forestals, industrials i energètics, de recerca i divulgació, professionals, entitats ambientals i altres associacions que tenien alguna relació o incidència sobre la biodiversitat i el patrimoni natural. Es van prioritzar les entitats de segon nivell (agrupacions d'altres entitats) d'abast català i que tinguessin un pes rellevant en el teixit social del territori, tot i que posteriorment també s'hi van afegir entitats de caire més local, de cadascun dels àmbits on havien de tenir lloc les sessions. També s'hi van afegir els parcs naturals, els Consells Comarcals i els Ajuntaments de les ciutats acollidores de les sessions.

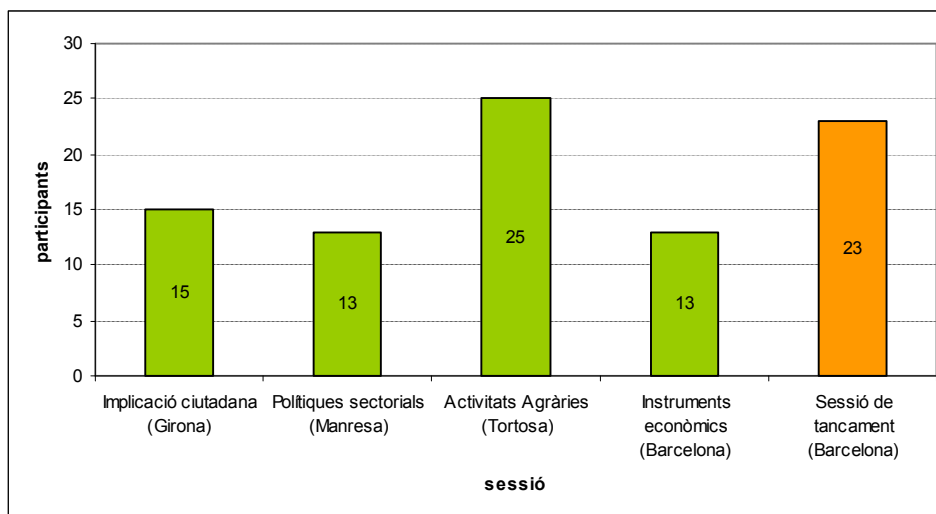
En el conjunt de les sessions hi va assistir un total de 76 persones diferents; com que algunes van assistir a més d'una sessió, el nombre total d'assistents, sumant els assistents

² <http://mediambient.gencat.cat/biodiversitat.jsp>

³ Document que indicarà quines de les aportacions efectuades en aquest procés hauran estat considerades i quines no, i la justificació de la seva incorporació o desestimació.

a totes quatre sessions, va ser de 89. Aquestes persones van representar 53 entitats diferents, algunes de les quals van ser presents, per tant, a diverses sessions i, en alguns casos, fins i tot representades per més d'una persona.

Figura 3. Nombre d'assistents a les sessions de debat i a la sessió de tancament

En totes les sessions hi va haver diversos representats del món agrari, d'entitats ambientals o de custòdia del territori, i de col·legis professionals, mentre que els altres perfils (administració, turisme, caçadors, sindicats no agraris i altres) només van ser presents en algunes sessions. El perfil més present va ser el de les entitats ecologistes i de custòdia del territori, excepte a Tortosa (la sessió sobre polítiques agràries), on el sector agrari va ser majoritari.

Figura 4. Perfil de les entitats en el conjunt de les sessions, a les quals van assistir 53 entitats diferents.

La mitjana d'edat dels participants era de gairebé 43 anys. Si se separen les edats per franges, tal com es veu en el següent gràfic, es veu que la d'entre 30 i 40 anys és la que acumula més participants, amb el 40% del total, seguida de la franja d'entre 40 i 50 anys, amb una quarta part dels assistents. A continuació hi ha una proporció destacable de persones més grans de 50 i de 60 anys (la persona més gran tenia 71 anys), mentre que hi ha molt pocs participants menors de 30 anys -el més jove tenia 24 anys.

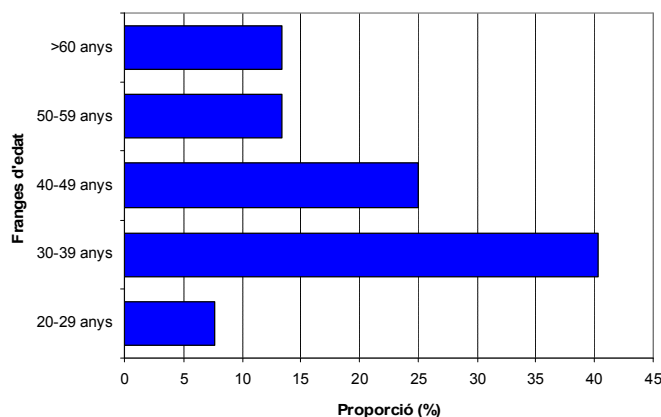

Figura 5. Edat dels participants

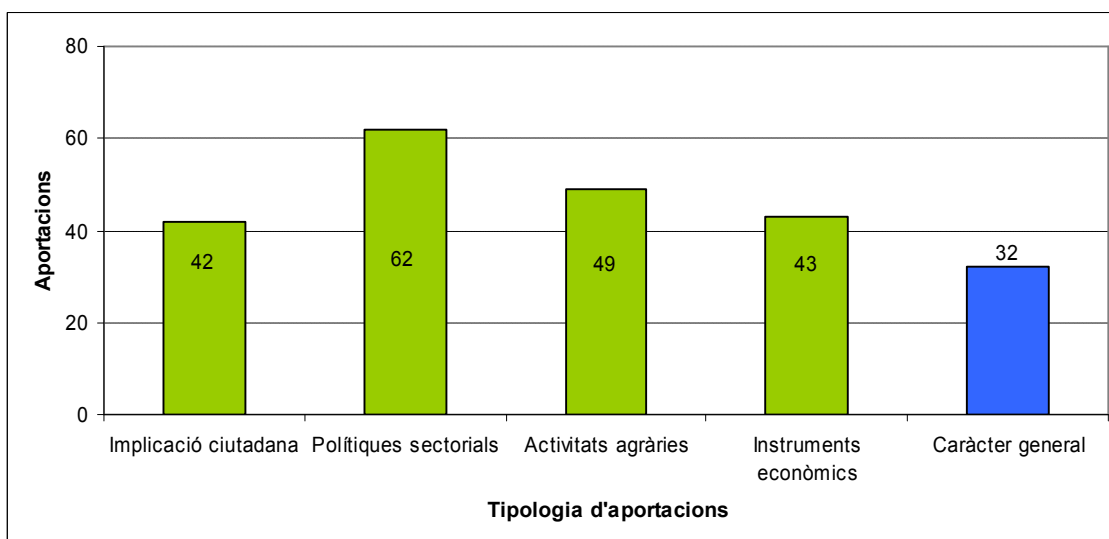
Pel que fa al gènere, de les 76 persones que van participar a les sessions, vora un 71% eren homes. Aquesta desigualtat, general en la majoria dels perfils, es feia especialment gran en el sector de la pagesia.

1.5. Nombre i tipus d'aportacions

Al llarg del procés els participants van poder realitzar aportacions per dues grans vies: a títol individual (per escrit, a través del web o del qüestionari corresponent a cada sessió), i també a través de la deliberació dins els grups que es van crear en cada sessió (aportacions orals, que els dinamitzadors recollien públicament).

Es van comptabilitzar unes **228 propostes** diferents durant tot el procés. La figura 6 mostra la distribució de les aportacions segons la temàtica.

Figura 6. Nombre d'aportacions temàtiques grupals, i aportacions de caràcter general

Convé recordar que els resultats del procés van anar més enllà de la recollida d'aportacions per a la Llei i l'Estratègia. El procés també va permetre deliberar sobre aquests instruments, i detectar posicionaments sobre alguns punts concrets de tots dos.

Els capítols següents recullen i detallen els principals resultats obtinguts en tot el procés.

2. APORTACIONS DE CARÀCTER GENERAL

Aquest capítol presenta les aportacions recollides en les preguntes generals formulades dins el primer bloc dels qüestionaris individuals, i també les que s'han recollit a través del web de participació. Es desgranen segons dues temàtiques principals:

- Amenaces per al patrimoni natural de Catalunya
- Reptes i mesures que ha d'afrontar la nova llei

2.1. Les amenaces per al patrimoni natural de Catalunya

En la primera pregunta general es plantejava si el patrimoni natural de Catalunya estava amenaçat o no. El qüestionari convidava a concretar quines eren les principals amenaces.

En general els participants coincidien en afirmar que **el patrimoni natural de Catalunya està amenaçat**, tot i que alguns matisaven l'afirmació. Així, segons quatre participants, l'amenaça afecta especialment alguns elements concrets del patrimoni natural (alguns indrets o espècies), i no tant al seu conjunt. Un sol participant, en canvi, considerava que el patrimoni natural no està amenaçat a Catalunya.

La principal amenaça que va detectar una part important dels participants és la **construcció i la urbanització excessiva i desmesurada** (21 participants), especialment d'urbanitzacions il·legals en el medi natural. -una amenaça que es materialitza en la pèrdua d'hàbitats i l'extinció d'espècies arreu del territori. Els impactes de la construcció es deixen notar, segons un participant, sobretot a la zona litoral. El fenomen de la segona residència i la urbanització difusa seria un dels motors principals d'aquests impactes. Es remarca també com la pèrdua d'hàbitats ha comportat la pèrdua de paisatges emblemàtics.

D'altra banda, 13 participants van identificar la **fragmentació dels hàbitats** com una amenaça important per a la biodiversitat. Es tracta d'un fenomen provocat, principalment, per les infraestructures de tot tipus (principalment eixos viaris, però també línies d'alta tensió, parcs eòlics, aeroports, etc.), que fragmenten el territori i aïllen les poblacions, fins i tot provocant la mortalitat d'efectius d'algunes espècies. Alguns participants reconeixien que les infraestructures eren necessàries, però consideraven que hi ha una manca de planificació coordinada.

De fet, cinc participants consideraven que la raó de fons de la pèrdua i fragmentació d'hàbitats és precisament la **manca d'una planificació coordinada i a llarg termini**. Segons ells, actualment es planifica de manera massa local. A més, a l'hora de planificar, la conservació està supeditada a altres plantejaments, especialment provinents del Departament de Política Territorial i Obres Públiques (DPTOP). Segons alguns participants, hi ha una manca de voluntat política i una excessiva dispersió de competències entre les administracions a l'hora de desenvolupar polítiques adequades per garantir la conservació del patrimoni (especialment, entre el DMAH, el DPTOP i el Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural (DAR)). Tot plegat condueix, segons un participant, a un desequilibri territorial.

El **model de societat urbana** que s'ha consolidat a Catalunya també és una de les amenaces més clarament identificades pels participants. Uns dotze participants remarcaven les dinàmiques econòmiques actuals, que provoquen una gran concentració de població en un territori limitat, especialment a les ciutats. Aquesta massificació genera grans pressions sobre el medi natural del país, i una sobreexplotació i ús insostenible dels recursos naturals, tal com ho van expressar 6 participants. Alguns assenyalaven efectes

concrets d'aquesta massificació en la contaminació ambiental (per a 13 participants les activitats industrials, la producció d'energia i el trànsit en són principals causants), en la mala gestió dels recursos hídrics, en els abocadors de residus, que alteren els cicles tròfics d'alguns ecosistemes. Tres participants van citar el canvi climàtic com una amenaça global, vinculada a aquest model de progrés.

Altres activitats humanes que afecten el patrimoni natural són, segons quatre participants, les activitats extractives, el turisme i lleure massiu en alguns espais (3 participants), i la caça i la pesca, especialment en llocs sensibles.

Pel que fa a les activitats agràries, els participants detectaven amenaces en dos extrems: d'una banda, en l'**abandonament de l'agricultura, la ramaderia i la silvicultura** (5 participants), i de l'altra, en la **concentració i intensificació agrària i els nous regadius** (5 participants). Segons alguns participants, ambdós extrems són part d'un mateix problema, que és la desaparició de productors implicats amb el territori: avui els principals productors són empresaris, que tenen un vincle econòmic i mercantil amb el territori, i qui s'hi dedica, ho fa a temps parcial. Qui està a temps complet té una edat propera a la jubilació. Tot plegat condueix al despoblament rural i la desaparició de l'entorn rural convencional (4 participants). Això implica una pèrdua de la cultura rural com a font de coneixement. En aquest sentit, un participant denunciava que un 2% de la població de Catalunya hagi de tenir cura del 40% del territori. Amb tot, però, dos participants van voler matisar que els espais agraris no són espais naturals, pel fet d'estar sotmesos a una acció de gestió per part humana.

Malgrat que un participant considerava que ja hi ha una xarxa prou extensa d'espais naturals protegits (ENP) a Catalunya, també hi havia qui opinava que hi ha massa figures de protecció. Alguns participants culpaven la falta de recursos econòmics per a la gestió efectiva de la natura,. Segons un altre participant, hi ha un dèficit de criteris tècnics dels gestors, i un desconeixement de la realitat de cada territori.

Força participants també van fixar-se en la **manca d'una cultura de la conservació** en el conjunt de la societat, que comporta un baix reconeixement social de les activitats de conservació de la natura, per part d'una societat cada cop més urbana. A l'escala local, els participants trobaven a faltar més informació per a la població i usuaris del territori.

Per acabar, dos participants detectaven els incendis forestals, i quatre més les espècies al·lòctones i invasores com a impactes continus sobre el medi natural, i un altre també responsabilitzava la titularitat privada del sòl com una font d'impactes.

2.2. Els reptes i mesures que ha d'afrontar la nova llei

A continuació es presenta una selecció de les respostes a les preguntes 2 i 3 del qüestionari, que feien referència als reptes que havia d'afrontar la Llei, i a les mesures concretes que s'haurien d'endegar per fer front a aquests reptes.

Algunes aportacions anaven molt dirigides a les quatre temàtiques que es van tractar en les sessions (tot i que es formulessin en sessions diferents), i es recullen en els capítols que aquest informe dedica a cada tema.

2.2.1. Eines per a la implementació de la Llei i l'Estratègia

Nou dels participants formulaven com a principal repte que la Llei s'apliqués i es fes complir. Un participant reforçava la idea que els objectius s'havien de formular de forma clara per no caure en vaguetats, i que calia una aposta política clara per tal de dotar aquests instruments de viabilitat política i econòmica.

Per aconseguir-ho, els participants proposaven que l'Estratègia i la Llei contemplessin les mesures següents:

- Garantir mecanismes de gestió efectiva, a través d'un sistema de plans d'acció i reglaments útils, que estableixin la responsabilitat dels diversos sectors implicats en el desplegament de la Llei (4 participants).
- Establir instruments per realitzar un seguiment de l'estat del patrimoni natural.
- Establir un sistema de seguiment i avaluació del compliment i del desplegament (9 participants).
- Crear l'Agència Catalana de la Natura.

2.2.2. Coneixement tècnic

Els participants van fer esment de la importància d'un coneixement tècnic adequat a l'hora de posar en marxa l'Estratègia i la Llei, per tal que les decisions es prenguessin a partir de les millors tècniques i coneixements disponibles.

En aquest sentit, els participants proposaven:

- Catalogar el patrimoni natural, incloses les espècies invasores (6 participants).
- Desenvolupar la recerca científica en l'àmbit de la conservació de la natura i posar-la a disposició de les polítiques de la Generalitat.
- Posar la Llei i l'Estratègia en mans de professionals de la biodiversitat.
- Reconèixer i aprofitar l'experiència de la gent autòctona.
- Fer una difusió tècnica del coneixement del medi natural.
- Avaluar l'estat de les poblacions de les espècies amenaçades, i plasmar-ho en el catàleg d'espècies amenaçades.

2.2.3. Conservació d'hàbitats i espècies

Els participants consideraven que un dels principals reptes de la Llei era, lògicament, la protecció efectiva dels valors naturals de Catalunya. Segons força participants, la protecció de la natura havia de millorar en molts camps, i calia anar més enllà del marc actual de protecció d'unes determinades espècies i hàbitats. Segons tres participants, la biodiversitat també es troba fora dels ENP, i per tant s'ha de destinar recursos al conjunt del territori.

A continuació es desgranen les propostes que es van efectuar en aquest sentit.

- Assolir l'autèntica connectivitat ecològica (5 participants), donant valor a la matriu territorial.
- Augmentar la superfície protegida, aquàtica i terrestre, especialment dels ecosistemes actualment poc representats, com els marins, estèpics... (4 participants)
- Recuperar les poblacions de les espècies protegides i amenaçades i garantir la seva futura conservació, amb plans específics de recuperació (11 participants).
- Protegir els tapisos microbians del delta de l'Ebre (dels més grans de la Península Ibèrica, i un model d'ecosistema primitiu).
- Protegir tots els hàbitats de Catalunya, encara que estiguin representats a la resta de la península.
- Protegir i gestionar espais de mida reduïda i espais agraris i rurals (3 participants).
- Donar la mateixa importància al medi marí que al terrestre i establir mecanismes específics per la seva conservació (2 participants).
- Protegir de manera explícita els sòls i el medi físic (patrimoni geològic).
- Lluitar contra les espècies invasores.
- Tractar el patrimoni natural urbà i rural (mantenir hàbitats de cria per certes espècies lligades a aquests àmbits).
- No cenyir-se al patrimoni natural "visible" i considerar espècies i comunitats biològiques que són microscòpiques i compleixen una funció ecològica (2 persones).

- Conservar els espais que, més enllà dels seus valors naturals, presentin una elevada qualitat paisatgística.

2.2.4. Planificació per a la gestió

Alguns participants consideraven que la nova Llei i Estratègia havien de millorar el sistema d'espais naturals protegits, així com la seva gestió. Els participants consideraven el moment actual com una oportunitat per revisar el model de protecció de la natura.

Els participants van proposar les mesures següents:

- Reconèixer i implementar les figures internacionals de protecció de la natura.
- Simplificar les figures de protecció.
- Realitzar, aprovar i dotar de pressupost els plans de gestió dels ENP, i dur a terme una gestió activa (4 participants).
- Fixar i aplicar criteris per a la declaració d'espais naturals protegits.
- Establir microreserves d'espais naturals (zones humides, vegetació, etc.).
- Establir nivells de referència per a cada territori, com a objectius a assolir.

2.2.5. Altres aportacions

El primer bloc del qüestionari donava peu a altres reflexions més obertes sobre els reptes de la conservació de la biodiversitat a Catalunya i de les mesures a prendre per assolir-los.

Un participant reclamava recuperar el lideratge a nivell estatal que Catalunya va tenir fa unes dècades en matèria de conservació del patrimoni natural, mitjançant polítiques realistes i valentes.

Dues altres persones recordaven la diversitat geogràfica de Catalunya, i argumentaven que calia tenir en compte aquesta varietat, i a la vegada respectar aquelles pràctiques que havien donat bons resultats en alguns territoris.

Tres participants (d'una mateixa entitat) es plantejaven si calia una nova Llei de biodiversitat a Catalunya. Aquests participants consideraven els costos de crear una nova llei, i trobaven més eficient aplicar i utilitzar els instruments ja existents.

Un participant advertia que calia diferenciar clarament la conservació del patrimoni natural de la protecció dels animals de companyia.

Finalment, un participant considerava que la Llei i l'Estratègia de conservació del medi natural i la biodiversitat eren dues coses prou diferents com per plantejar-les conjuntament, i que allò que servia per una no necessàriament havia de ser prioritària per a l'altra.

3. LA IMPLICACIÓ SOCIAL EN LA CONSERVACIÓ DEL MEDI NATURAL

Aquest capítol recull les aportacions de la sessió dedicada a la implicació social, que va tenir lloc a Girona el 28 de maig de 2009. Partint de la constatació que cal augmentar encara més la implicació social (de la ciutadania, associacions, empreses, etc.) per aturar la pèrdua de biodiversitat a totes les escales, es van plantejar qüestions com ara: com fer-ho? Són suficients els mecanismes de participació social i informació vigents? Com es pot promoure més aliances entre el sector públic i el privat? De quina manera es pot reconèixer i augmentar la tasca de les entitats de custòdia del territori?

Hi van assistir **15 participants**, que representaven perfils i col·lectius diversos: grups ecologistes, entitats de custòdia del territori, educadors ambientals, pagesos, caçadors, regants, enginyers agrícoles, ambientòlegs i geòlegs.

Els assistents es van dividir en tres grups per tractar els tres temes següents:

- El paper dels propietaris de finques, la ciutadania i les empreses.
- Entitats de conservació de la natura i de custòdia del territori.
- La declaració i gestió d'espais naturals protegits: una visió social.

Fotografia 3. Taula de debat sobre declaració i gestió d'espais naturals protegits des d'una perspectiva social

Les conclusions principals de la sessió van ser que cal incrementar la incidència i els beneficis de propietaris, titulars, ciutadans i empreses en la conservació del patrimoni natural; que cal millorar la implicació, regularització i reconeixement de les entitats de custòdia en la gestió dels ENP; i que cal reforçar els òrgans dels ENP.

A continuació es recullen aquelles aportacions de la sessió de treball en grup que s'han considerat més rellevants i pertinents per a l'Estratègia i la Llei.

3.1. El paper dels propietaris de finques, la ciutadania i les empreses

Les respostes a aquest bloc anaven dirigides als tres col·lectius esmentats: propietaris de finques, ciutadania i empreses.

Principals propostes efectuades pels participants:

- Establir incentius fiscals per als propietaris o titulars de finques rústiques que duguin a terme actuacions de conservació o signin acords de custòdia del territori
- Agilitzar els tràmits administratius per obtenir ajuts, subvencions o incentius fiscals, especialment per als propietaris amb terrenys en espais naturals protegits.
- Fer més divulgació de la importància de la biodiversitat catalana a través dels mitjans de comunicació i més formació a les escoles i a les universitats
- Facilitar les donacions o aportacions econòmiques a projectes de conservació (0,7%, zones i projectes concrets)

- Afavorir fiscalment les empreses que duen a terme accions –o hi donen suport- per conservar la biodiversitat
- Fomentar les aliances entre les empreses privades i les entitats de conservació de la natura o de custòdia

3.2. Entitats de conservació de la natura i de custòdia del territori

Aquest bloc tractava el paper de les entitats en la gestió de zones amb valors naturals, i en altres tasques relacionades amb la conservació del medi natural.

Principals propostes efectuades pels participants:

- Delegar la gestió d'ENP a entitats, sempre que es faci sota la tutela i el seguiment de l'Administració, amb uns criteris de base i assegurant una dotació pressupostària
- Aportar ajuts estructurals (no per a accions puntuals), a mitjà o llarg termini, per donar més capacitat de treball a les entitats
- Aplicar els ajuts per a les entitats que intervenen tan dins com fora dels espais naturals protegits
- Preveure incentius i desgravacions fiscals per a les entitats de custòdia que assoleixin acords amb propietaris de terrenys d'interès natural, o que adquireixin finques
- Consultar les entitats per a l'elaboració d'instruments de conservació de la natura (catàlegs d'espècies, plans d'ordenació d'espais naturals, etc.)
- Implicar les entitats en altres projectes més enllà de la gestió d'ENP: seguiment de fauna i flora, execució de projectes, etc.

3.3. La declaració i gestió d'espais naturals protegits: una visió social

Aquest darrer bloc tractava sobre la implicació dels agents socials i de les administracions locals en la declaració i la gestió dels espais naturals protegits.

Principals propostes efectuades pels participants:

- Abans de declarar nous ENP, dur a terme processos de consulta eficaços, propers als territoris i que impliquin totes les parts, i informar bé els agents socials.
- Prioritzar la millora de la gestió dels ENP existents en lloc de declarar-ne de nous; així, les noves declaracions possiblement no serien tan problemàtiques
- Augmentar els ajuts directes a la població local dels municipis amb ENP, i que vagin més enllà de projectes sobre medi natural
- Davant la manca de gestió d'alguns ENP, els consorcis són una bona opció sempre que es garanteixi una visió supramunicipal
- Millorar el funcionament dels òrgans consultius dels ENP: convocar-los més sovint, explicar com s'incorporen les seves propostes, estandarditzar-ne l'estructura i les funcions
- Donar més pes a les propostes o les decisions que es prenen en el marc d'aquests òrgans. Si una proposta o decisió té un ampli consens en l'òrgan, fer que sigui vinculant per a l'òrgan gestor

4. ELS EFECTES DE LES POLÍTIQUES SECTORIALS SOBRE EL MEDI NATURAL

El 2 de juny de 2009 va tenir lloc, a Manresa, la sessió de debat sobre els efectes de les polítiques sectorials (agroramadera, territorial i urbanística, de transports, forestal, industrial, d'activitats extractives, energètica, de gestió de l'aigua, turística, cinegètica, pesquera, etc.) sobre el medi natural. La sessió va comptar amb **13 participants**, que representaven col·lectius de pagesos i representants del sector agroturístic, grups ecologistes, entitats de custòdia del territori, un col·legi professional, una consultoria ambiental i un ajuntament.

Durant aquesta sessió de debat es va tractar de considerar com es podia incorporar la conservació dels ecosistemes, les espècies i el patrimoni natural en les normes i els instruments públics que regulen la planificació territorial i els diferents sectors d'activitat. Es va discutir quines polítiques públiques tenen més incidència sobre el patrimoni natural, i quina prevalença ha de tenir la conservació del patrimoni sobre aquestes polítiques.

Els assistents es van dividir en tres grups per tractar els tres temes següents:

- Integrar la conservació de la natura en les polítiques sectorials
- Ordenació del territori, infraestructures, i lleure i turisme
- Les polítiques d'aprofitament de recursos naturals

Fotografia 4. Presentació dels resultats dels grups de debat, durant la part final de la sessió

Les conclusions més destacades de la sessió van ser que la prevalença de la conservació de la natura sobre altres polítiques sectorials és possible i que els plans d'acció sectorials hi poden ajudar; que els sòls no urbanitzats i no urbanitzables tenen un potencial a considerar; que cal redefinir els criteris de restauració i permisos en activitats extractives; que s'ha de revisar la planificació dels recursos forestals; que cal regular la pesca marítima més agressiva; i que és molt important garantir la connectivitat dels espais fluvials.

A continuació es recullen aquelles aportacions de la sessió de treball en grup que s'han considerat més rellevants i pertinents per a l'Estratègia i la Llei.

4.1. Integrar la conservació de la natura en les polítiques sectorials

Aquest bloc tractava la manera com la conservació de la natura es podia incorporar en diverses polítiques sectorials que tenen relació directa o indirecta amb la biodiversitat.

Principals propostes efectuades pels participants:

- Donar més valor econòmic a la biodiversitat i al patrimoni natural. També cal integrar indicadors de benestar i salut als projectes sectorials, per tenir en compte els beneficis que aporta conservar la biodiversitat d'un indret respecte a altres projectes sectorials (construir una carretera, ampliar una urbanització, etc.)

- Afavorir econòmicament aquells municipis (i per extensió, propietaris de terrenys) que prioritzen i fan actuacions per conservar la natura dels seus territoris
- Si alguna actuació derivada d'una política sectorial malmet hàbitats naturals, obligar a compensar-ho en escriure amb la protecció i la gestió de nous espais naturals
- Exigir que els equips que assumeixen la redacció i l'execució de qualsevol projecte sectorial siguin pluridisciplinaris i integren especialistes en conservació de la natura
- Introduir criteris de conservació de la natura (que siguin transparents) en els processos destinats a decidir si un projecte es declara d'utilitat pública o d'interès social

4.2. Ordenació del territori, infraestructures, i lleure i turisme

Aquest bloc tractava de com incloure requisits de conservació del patrimoni natural en les polítiques d'ordenació del territori, infraestructures, i lleure i turisme. Per cada àmbit, els participants havien d'establir la prioritat de cada mesura proposada o fer noves propostes.

Principals propostes efectuades pels participants:

- Legislar les estratègies d'ordenació i models de creixement per tal que els ajuntaments tinguin límits de creixement i un model concret per fer-ho
- A més de minimitzar l'ocupació i fragmentació d'espais naturals, també en els agraris
- Garantir que es compleixi a tots els municipis la legislació vigent
- Planificar el territori per tal que quedi clar on es poden posar infraestructures i a on no
- Garantir que els instruments de planificació territorial i del planejament urbanístic inclouen mesures per conservar i gestionar -no només classificar- el medi natural
- Cal que la natura es consideri d'interès públic. Així, es podria evitar que en SNU es pogués construir un equipament o infraestructura perquè és "d'interès públic"
- Construir els nous equipaments i infraestructures en els espais més antropitzats, i no en aquells ben conservats
- Millorar l'aplicació de les normes d'avaluació ambiental
- Incorporar criteris ecològics, i no només econòmics, a l'hora de prendre decisions.
- Integrar, no només en el disseny de noves infraestructures de transport, sinó també en les ja existents, mesures efectives per afavorir la connectivitat ecològica.
- Assignar els EIA a empreses independents dels promotors
- Conscienciar més el sector turístic i els turistes
- Regular millor l'accés al medi natural (permisos, límits...)

4.3. Les polítiques d'aprofitament de recursos naturals

Aquest darrer bloc tractava la manera com les polítiques d'aprofitament de recursos naturals (mineria i activitats extractives, ordenació i gestió forestal, pesca marítima, planificació hidrològica) podien incloure requisits per promoure la conservació de la biodiversitat.

Principals propostes efectuades pels participants:

- Evitar que les noves activitats extractives -o ampliacions de les existents- afectin hàbitats naturals amenaçats
- Assegurar que es recuperin correctament els espais afectats per les activitats extractives, tenint en compte elements de biodiversitat i de patrimoni geològic
- Facilitar la comercialització dels productes forestals del país
- Replantejar els instruments de planificació forestal per tal que la conservació de la biodiversitat hi tingui més pes, evitant que se centrin solament en l'explotació
- Garantir una gestió adequada dels boscos vells, madurs o que presenten alguna singularitat (ecològica, paisatgística, cultural o productiva)
- Incloure mesures per reduir l'impacte d'aquelles arts de pesca que afectin hàbitats marins amenaçats
- Establir més reserves marines i millorar la coordinació entre la Generalitat i el govern de l'Estat en aquesta matèria
- Adoptar mesures per garantir el manteniment o la recuperació dels espais fluvials com a corredors biològics (recuperar el bosc de ribera, garantir els cabals ecològics, atermenar els rius, etc.)
- Millorar el control de les captacions i racionalitzar l'ús de l'aigua

5. PRÀCTIQUES AGRÀRIES I CONSERVACIÓ DE LA NATURA

La sessió de debat sobre les pràctiques agràries va tenir lloc a Tortosa el 8 de juny de 2009. La sessió va comptar amb **25 participants**, que representaven perfils i col·lectius diversos, majoritàriament vinculats al món agrari: sobretot representants de sindicats de pagesos, cooperatives, comunitats de regants i denominacions d'origen, però també grups ecologistes, entitats de custòdia del territori, així com representants de col·legis professionals, consorcis locals i sindicats de treballadors.

En la sessió es van debatre les mesures que, a escala de Catalunya, es podrien impulsar per afavorir la conservació de la biodiversitat i mantenir els processos ecològics vinculats als espais agraris.

Els assistents es van dividir en tres grups per tractar els tres temes següents:

- Agricultura i biodiversitat. Avançar cap a l'entesa
- Promovent el vincle natura - agricultura
- Assessorar i informar per facilitar la implicació en la conservació

Fotografia 5. Taula de debat sobre com assessorar i informar per facilitar la implicació en la conservació

Les idees principals que es van extreure de la sessió van ser que el paper de la pagesia quant a conservació de la biodiversitat encara és poc reconegut; que cal donar suport als productes i les pràctiques agràries favorables a la conservació de la biodiversitat i reforçar-les perquè no sols depenguin d'ajuts (afavorint-ne la comercialització); que s'haurien de fer extensius els incentius destinats a la protecció de la biodiversitat a tot el territori, no només en espais d'alt valor. D'altra banda, es va considerar que el *Contracte global d'explotació* no resol prou el repte de contribuir a conservar la biodiversitat i que caldria promoure els contractes de conservació; i, també, reforçar la presència de propietaris i titulars de finques agràries en els òrgans consultius dels ENP.

A continuació es recullen aquelles aportacions de la sessió de treball en grup que s'han considerat més rellevants i pertinents per a l'Estratègia i la Llei.

5.1. Agricultura i biodiversitat. Avançar cap a l'entesa

Aquest bloc inclou diverses preguntes sobre el paper de la pagesia en la conservació de la biodiversitat, i sobre la viabilitat econòmica de les pràctiques respectuoses amb la biodiversitat i la comercialització i promoció dels seus productes.

Principals propostes efectuades pels participants:

- Generar compensacions per a la pagesia a canvi de contribuir a la conservació de la biodiversitat; i, alhora, garantir que les explotacions siguin rendibles econòmicament
- Promoure els 'contractes de conservació' més que no pas els actuals contractes globals d'explotació
- "Vendre" el paisatge: Que el sector agrari i turístic cooperin i es reparteixin beneficis

- Etiquetar els productes respectuosos amb la biodiversitat, donar-hi ajuts i fer-ne publicitat, perquè part de la societat és reticent a pagar més per aquests productes de qualitat
- Educar els consumidors (a les escoles, per exemple)
- Reduir els intermediaris i eliminar les marques blanques
- Promoure la denominació d'origen protegit
- Promoure la producció de proximitat
- Que l'Administració consumeixi preferentment productes respectuosos amb la natura

5.2. Promovent el vincle natura - agricultura

Aquesta taula de debat va tractar els instruments econòmics i fiscals que podien incentivar una activitat agrària que contribuís a la conservació del patrimoni natural i la biodiversitat. Es va tractar a fons la figura del 'contracte global d'explotació' i algunes mesures europees.

Principals propostes efectuades pels participants:

- Estendre els ajuts a totes les explotacions, no només a les que es troben en espais d'alt interès natural
- Que els ajuts siguin en metàl·lic, i no sols com a beneficis fiscals, perquè realment compensin la pèrdua de producció
- Ampliar la tipologia de cultius i mesures que poden rebre compensacions del PDR
- Subvencionar les pràctiques que signifiquin un cost afegit per als productors, i desincentivar aquelles que perjudiquin la conservació
- Facilitar l'accés als ajuts de l'Administració: flexibilitzar els requisits administratius, reduir la burocràcia...
- Establir la figura del "contracte de conservació":
  - L'objectiu seria la biodiversitat, i no tant la producció agrària
  - Hauria de tenir un import equivalent al cost que implica la conservació de la biodiversitat en cada parcel·la agrària
  - Establir barems adaptats a cada territori
  - Acompanyar els ajuts d'un assessorament d'entitats de custòdia

5.3. Assessorar i informar la pagesia per facilitar la implicació en la conservació

Aquest darrer bloc tractava fins a quin punt les eines per assessorar i informar la pagesia sobre pràctiques respectuoses amb la biodiversitat eren suficients i adequades.

Principals propostes efectuades pels participants:

- Reconvertir les ADVs de manera que duguin a terme una tasca més efectiva d'assessorament en serveis tècnics de cultiu
- Garantir una major coherència dins el DAR, i entre el DAR i el DMAH quant a assessorament per a la conservació
- Subvencionar l'assessorament a la pagesia sobre pràctiques respectuoses amb la biodiversitat, evitant que siguin els pagesos qui ho hagin de pagar
- Procurar més recursos a la formació del personal assessor
- Realitzar l'assessorament des del territori i no des de Barcelona
- Fer menys material divulgatiu i més assessorament directe i personalitzat
- Elaborar materials que donin al pagès una visió global de l'activitat agrícola, mostrant el valor de l'activitat més enllà de l'estrictament econòmic
- Aprofitar millor l'experiència de la gent del territori
- Aconseguir que l'Administració escolti els organismes i les associacions existents d'una manera més efectiva

6. ELS INSTRUMENTS ECONÒMICS PER CONSERVAR LA NATURA

El 16 de juny de 2009 va tenir lloc, a Barcelona, la sessió de debat sobre els instruments econòmics útils per a la conservació de la natura. Es va debatre sobre els possibles instruments per beneficiar econòmicament aquelles activitats que conserven la natura, o per gravar les activitats que la degraden o la utilitzen en benefici propi. També es va tractar si caldria revisar les subvencions amb efectes desfavorables per a la natura, el pagament pels serveis ambientals i l'aprofitament de recursos de manera equitativa i la forma de compartir els beneficis de la conservació.

La sessió va comptar amb **13 participants**, que representaven perfils i col·lectius diversos: grups ecologistes, entitats de custòdia del territori, pagesos, consultories ambientals, enginyers agrònoms, sindicats de treballadors, geògrafs i comunicadors. Els assistents es van dividir en tres grups per tractar els tres temes següents:

- Fiscalitat i conservació de la biodiversitat
- Pagament pels serveis ambientals
- Fons econòmic per conservar el patrimoni natural

Fotografia 6. Taula de debat sobre el fons econòmic per conservar el patrimoni natural

Les principals idees extretes de la sessió van ser que no hi havia un acord unànim sobre la creació d'un impost sobre activitats potencialment perjudicials del medi ambient ni sobre fer pagar per accedir als espais d'interès natural; que el pagament per serveis ambientals hauria de distingir entre l'ús de lleure i el lucratiu, i entre les retribucions directes i els beneficis fiscals; tampoc hi va haver acord sobre la idoneïtat de crear un fons de conservació.

A continuació es recullen aquelles aportacions de la sessió de treball en grup que s'han considerat més rellevants i pertinents per aplicar directament a l'Estratègia i a la Llei.

6.1. Fiscalitat i conservació de la biodiversitat

Aquest bloc va tractar els ajuts que actualment es destinen a activitats que guarden relació amb el consum de recursos naturals i amb el medi natural, els impostos que es podien destinar a penalitzar les activitats que potencialment perjudiquen o degraden el medi natural, i els beneficis fiscals de què podrien gaudir les activitats que fossin més respectuoses amb l'entorn natural o que afavorissin la biodiversitat.

Principals propostes efectuades pels participants:

- Repensar les subvencions actuals
- Diagnosticar l'impacte sobre la natura de les subvencions
- Establir normes clares i vinculants sobre quines subvencions són "perverses" i eliminar-les
- Aprofitar els impostos recaptats a les activitats perjudicials pel medi ambient per beneficiar fiscalment aquelles que són beneficioses per la conservació de la natura

- Establir tipificacions i barems per valorar si una activitat és beneficiosa per la natura i mereix rebre beneficis fiscals
- Establir un òrgan certificador per als beneficis fiscals

6.2. Pagament pels serveis ambientals

Aquest bloc tractava el pagament pels serveis ambientals proveïts pels ecosistemes, com per exemple l'aportació de recursos hídrics, la depuració d'aigües, la retenció i fixació de gasos d'efecte hivernacle, productes del bosc (bolets, fusta, plantes medicinals), l'ús de la natura com a lloc d'esbarjo i oci, etc.

Principals propostes efectuades pels participants:

- Que entitats i científics participin en la regulació del mercat dels serveis ambientals
- Garantir que qui se'n beneficiï siguin els propietaris (o gestors) i els ajuntaments on estiguin els espais naturals 'productors' de serveis
- Reservar recursos econòmics per regular, controlar i fer complir el pagament dels serveis ambientals
- Tractar diferenciadament cada servei ambiental, i tenir en compte si el servei s'aprofita en termes de lleure o bé com a activitat professionalitzada, per evitar controvèrsies
- La llei hauria de definir ben clarament què s'entén per "serveis ambientals".
- Evitar una limitació excessiva de l'accés als espais naturals, que podria derivar-se de la regulació vinculada als serveis ambientals
- Limitar de manera efectiva l'accés a aquells recursos que es troben en sòl privat, creant zones específiques de recollida de bolets (per exemple)
- Cobrar drets per ús d'imatges de determinats territoris o paisatges (no només dels ENP)

6.3. Fons econòmic per conservar el patrimoni natural

Aquest darrer bloc tractava sobre l'interès de crear un fons econòmic de conservació del patrimoni natural, així com de les fonts de recursos per nodrir el fons, i sobre les actuacions de conservació que el fons hauria de finançar. Cal dir que part dels participants hi estava a favor, i part en contra. Aquests darrers argumentaven que el que caldria és una partida pressupostària ordinària, de l'Administració, destinada a la conservació del patrimoni natural, perquè haver de recórrer a un fons és acceptar que la necessitat de conservar el patrimoni natural és una qüestió de menys interès general.

Principals propostes efectuades pels participants:

- En el cas que es creï el fons en qüestió, definir clarament quines actuacions finançarà el fons

Aquestes són les principals fonts que, segons els participants, poden nodrir el fons:

- Fiscalitat aplicada a les activitats que perjudiquen la natura
- Multes per infraccions ambientals
- Donacions privades amb desgravació fiscal
- Conveni de caixes
- Loteria de Catalunya (sortejos especials)
- Casella de la declaració de l'IRPF de la biodiversitat
- Compensacions per terreny destruït
- Abintestats destinats a patrimoni natural
- Destinació d'un percentatge de les obres públiques que afecten el patrimoni natural (1%), com l'1% cultural
- Marató de TV3 destinada a patrimoni natural i biodiversitat

7 . BIBLIOGRAFIA

Durant el procés es va oferir bibliografia de suport als participants, relacionada amb l'Estratègia i la Llei de biodiversitat i patrimoni natural. Aquesta documentació era disponible a la pàgina web del procés participatiu.

A continuació es presenta un recull de la bibliografia de referència:

Bibliografia general

- AGÈNCIA AMBIENTAL EUROPEA (2009). *Cap a l'objectiu europeu de 2010 per a la biodiversitat*.
- CARCELLER, X. (2006). Coordinació sectorial. A: VILA, J. & VARGA, D. (EDS.) (2006). *La futura llei de biodiversitat - patrimoni natural* Girona, Documenta Universitaria. Universitat de Girona
- COMISSIÓ DE LES COMUNITATS EUROPEES (2006). *Aturar la pèrdua de biodiversitat abans del 2010 i més enllà*.
- COMUNITAT EUROPEA (2008). *L'economia dels ecosistemes i de la biodiversitat*
- CORTINA, A. (2006). Marc legal i financer. A: VILA, J. & VARGA, D. (EDS.) (2006). *La futura llei de biodiversitat - patrimoni natural* Girona, Documenta Universitaria. Universitat de Girona
- DEPARTAMENT DE MEDI AMBIENT I HABITATGE (en elaboració). *Manual de conservació de la biodiversitat en el hàbitats agraris*. Departament de Medi Ambient i Habitatge
- DEPARTAMENT DE MEDI AMBIENT I HABITATGE (en elaboració). *Estratègia catalana per a la conservació i l'ús sostenible de la diversitat biològica*. Departament de Medi Ambient i Habitatge
- ICHN i XCT (2007). *Conservant tot conreant*; cursos naturalistes de la Institució Catalana d'Història Natural, ICHN
- MALLARACH, J.M. (2006). *Vincles entre la conservació del patrimoni natural i les polítiques sectorials*
- NAVARRO, B. (2009). "Salvemos la bio...¿qué?". Article de La Vanguardia, 3/5/2009
- SUKHDEV, P. (2009). "Perdemos 3,1 billones al año en recursos naturales". Article de La Vanguardia, 3/5/2009
- VILA, J. & VARGA, D. (EDS.) (2006). *La futura llei de biodiversitat - patrimoni natural* Girona, Documenta Universitaria. Universitat de Girona

A més, també es donava accés a la Llei estatal 42/2007, de 13 de desembre, del patrimoni natural i la biodiversitat, i als espais web de l'Agència Europea de Medi Ambient, la iniciativa Countdown 2010, el Conveni sobre la biodiversitat, 1992, i també al procés participatiu vinculat a l'Estratègia per al desenvolupament sostenible de Catalunya, que està desenvolupant el DMAH amb el suport de la DGPC.

Més informació sobre el procés de participació a:
<http://mediambient.gencat.cat/biodiversitat.jsp>

 Generalitat de Catalunya
**Departament de Medi Ambient
i Habitatge**

 Generalitat de Catalunya
Departament d'Interior,
Relacions Institucionals i Participació
**Direcció General
de Participació Ciutadana**